

HRVATSKI glasnik

Godina XXI, broj 21

26. svibnja 2011.

cijena 100 Ft

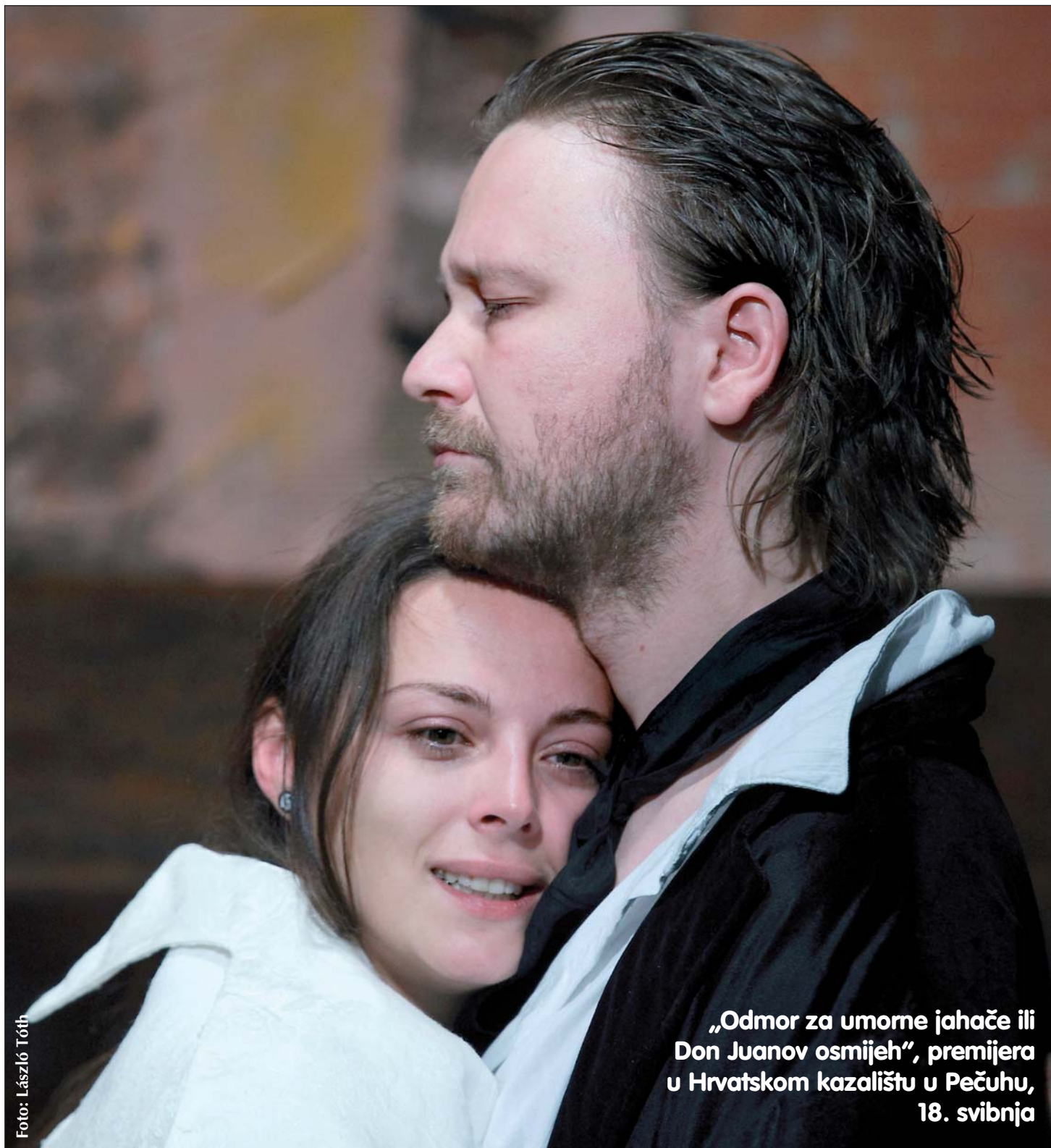

Foto: László Tóth

„Odmor za umorne jahače ili
Don Juanov osmijeh“, premijera
u Hrvatskom kazalištu u Pečuhu,
18. svibnja

Komentar

Nije dovoljno samo poslušati, već i čuti jedni druge

Poslušajmo jedni druge! – slogan je nove, socijalne konzultacije koja se ovih dana, slično nacionalnoj konzultaciji o pitanjima u svezi s izradom novog Ustava, pismom i anketnim listićima s deset postavljenih pitanja i s ponudjenim, naoko alternativnim odgovorima, obratila građanima.

Istina, u desetljećima državne diktature ne samo da se nije pitalo za mišljenje građana nego im je ono i strogo zabranjeno. Sloboda govora bila je nepoželjna, nedopuštena i strogo kažnjavana. Nakon demokratskih promjena prije dvadeset i više godina, nadali smo se da će se sve preko noći promijeniti nabolje. U tome smo kao jamstvo vidjeli parlamentarnu demokraciju, višestranačje, slobodu govora, ali smo međuvremeno prilično iznevjereni, pa i razočarani tijekom izgradnje demokratskog društva. Ne možemo se oteti dojmu kako stranačka politika ne rješava pitanja na opću dobrobit, nego se brine samo o svojim, uskim stranačkim interesima, a građanima se koristi samo da bi za to dobila njihovu podršku.

Poslušati jedni druge, doista lijepo zvuči, ali smisao dobiva samo onda ako podrazumijeva i razumijevanje, i uvažavanje jedni drugih poradi rješavanja gorućih pitanja na opću dobrobit svih građana. Čini se da u tome proteklih dvadeset i više godina nismo uspjeli. Očekivanja su nam više nego iznevjerena. Unatoč višestranačju, dolaskom na vlast, stranke se uglavnom ponašaju kao da osim njih nitko drugi ne postoji, da sve mogu rješavati po svome, da je dovoljno što iza njih stoji volja većine biračkog tijela. To još nastoje potkrijepiti naoko najdemokratičnijim načinom neposrednog konzultiranja građana. Nema s tim ništa problema, ali građani su već rekli svoje na izborima, glasujući za ovu ili onu opciju. I prema tome, nisu oni ti koji trebaju odlučivati, nuditi odgovore na izazove društva i vremena, nego stranke i vlade kojima su dali povjerenje. Stoga nije zadaća stranaka i njihovih političara da svoja djela potkrepljuju na ovakav način, već da ispune svoja obećanja koja su dale u predizbornoj promidžbi. Ne traže građani da se ostvaruju njihova mišljenja, nego da stranke ispune svoja obećanja. Upravo ta nesposobnost politike da se ostvare dana obećanja pokazala se kao najveći nedostatak mladih demokratskih društava, pa je od izbora do izbora svako obećanje samo ludom rovanje.

Nije dovoljno samo poslušati, već biti sposoban i čuti, imati sposobnost razumijevanja i uvažavanja različitih mišljenja, kojima je cilj, ili bi barem to trebao biti, opća dobrobit. Nema smisla, niti je iskreno poslušati mišljenje drugih da bi smo čuli ono što sami mislimo, što sami želimo čuti.

S. B.

„Glasnikov tjedan“

Mađarska diplomacija ulaže napore kako bi se za njezina presjedanja Europskom Unijom, koje traje do 30. lipnja, završili pregovori s Hrvatskom o priključenju. Ovih dana vodeći online portali donose kako će od 1. srpnja 2013. godine Hrvatska vjerojatno biti 28 članica Europske Unije.

Pregovori o priključenju započeli su listopada 2005. godine i postoje realne mogućnosti da budu završeni do kraja lipnja. Veći broj članica EU-a, među prvima Velika Britanija i Francuska, istovremeno žele Hrvatsku i Srbiju kao članice EU-a. Nesigurnost u cijelu priču unosi stalna kriza u EU te rasprava oko šengenskih granica. Ministar vanjskih poslova Mađarske János Martonyi naglašava kako su sljedeći dani presudni glede datuma završetka pregovora. Rekli bi hrvatski dužnosnici: na centimetar smo do cilja, do toliko težećega civilizacijskog kruga u koji se ponovno vraćamo i gdje smo uvijek bili kod kuće. Tako je prošli politički tjedan u Hrvatskoj obilježila rečenica predsjednice hrvatske vlade kako se okončanjem pregovora o punopravnom članstvu u EU „Hrvatska vraća kući“, pišu kolumnisti. Za moga nedavnoga posjeta Beču uvjerala sam se u multikulturalnost na njegovim ulicama, i u metroima. Moderne migracije koje oblikuju vizuru grada. Narodi koji osvajaju europske prostore. Otvorene granice ovih dana poslodavce u EU i trgovce radnom snagom usmjeravaju prema Mađarskoj iz koje se masovno odlazi za bolje plaćenim radnim mjestima. Mladi na našim prostorima gube

viziju perspektive, odlaze iz zemlje visokoobrazovani kadrovi, mladi i stari... Što nam je donijela Europa bez granica? Nema graničnih prijelaza (zasada), ali je podjela na one koji izlaze iz krize i one koji sve dublje upadaju u nju izrazita. Hrvatskoj je za ulazak ostalo zatvoriti još pet poglavlja. Za poglavlje Ribarstvo Komisija

je poslala nacrt pregovaračkog stajališta s ocjenom da je Hrvatska ispunila sva mjerila za zatvaranje. Za poglavlja Pravosuđe i temeljna prava i Tržišno natjecanje čeka se ocjena. Za poglavlje 33 Financijske i proračunske odredbe potrebno je imati ciljni datum ulaska u članstvo, jer to poglavlje određuje financijske obveze EU-a i Hrvatske. Trenutno se nagađa kako je najizgledniji datum za ulazak Hrvatske u EU 1. srpnja 2013.

Ministri vanjskih poslova EU-a nakon sastanka 23. svibnja ništa konkretno nisu izjavili tek je zaključeno kako Hrvatska definitivno dobro napreduje glede pregovora posljednjih mjeseci.

godine, te se očekuje da bi odluka o datumu za ulazak u članstvo mogla biti formalno donesena i objavljena na samitu EU-a 23. i 24. lipnja. Ministri vanjskih poslova EU-a nakon sastanka 23. svibnja ništa konkretno nisu izjavili tek je zaključeno kako Hrvatska definitivno dobro napreduje glede pregovora posljednjih mjeseci. Europska komisija sljedećih tjedana donijet će izvješće o ostvarenom napretku, a mnogi se zalažu za mehanizam za nadzor u razdoblju od zaključenja pregovora do ulaska u članstvo.

Branka Pavić Blažetin

Poziv za dostavljanje prijedloga

Sukladno Pravilniku za dodjelu odličja Hrvatske državne samouprave, pozivamo članove i odbore Skupštine, područne hrvatske samouprave, hrvatske manjinske samouprave, hrvatske udruge, hrvatske ustanove da dostave svoje prijedloge za dodjelu odličja.

Prijedloge možete dostaviti u ovim kategorijama:

Za istaknutu djelatnost na području hrvatskog odgoja i obrazovanja u Mađarskoj;

Za istaknutu djelatnost na području hrvatske kulture u Mađarskoj;

Za hrvatsku mladež u Mađarskoj;

Za istaknutu djelatnost na području hrvatskoga društveno-političkog života u Mađarskoj.

Odličje se dodjeljuje za priznanje djelatnosti osobama, kolektivu, udrugama i ustanovama koje su se svojim radom, djelatnošću posebno istaknule na polju jačanja hrvatskoga nacionalnog identiteta, pridonijele razvoju hrvatskoga jezika i kulture, za koje se vežu istaknute osobne i kolektivne zasluge. Jedan predlagač ima pravo predložiti samo jednoga kandidata. Prijedlog za odličje predaje se na obrascu koji možete naći na web-stranici: www.horvatomok.hu.

Prijedlog za dodjelu odličja treba stići na adresu Ureda Hrvatske državne samouprave (1089 Budimpešta, Bíró L. u. 24, e-mail: hramouprava@chello.hu) najkasnije do 15. lipnja 2011. godine.

Aktualno

Croaticin Nadzorni odbor prihvatio bilancu poduzeća za 2010. godinu

Sveukupna vrijednost Croatice svibnja 2011. godine je 222 635 milijuna forinti, u 2010. godini Croatia je ostvarila prihod od 37 milijuna forinti

Sukladno odredbama Pravilnika Nadzornog odbora Neprofitnog d. o. o.-a Croatice, predsjednica narečenog tijela Marija Pilšić sazvala je sjednicu Nadzornog odbora. Sastanak je održan 23. svibnja u Croaticinoj zgradi. Sjednici se od pet članova Nadzornog odbora odazvalo troje: predsjednica Nadzornog odbora Marija Pilšić, Jozo Solga i Mišo Šarošac, a nisu nazočili Marija Petrić i Štefan Krizmanić. Kao gosti sjednice nazočili su u ime dvaju vlasnika poduzeća Mišo Hepp, predsjednik Skupštine HDS-a, i predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj Joso Ostrogonac te revizorka poduzeća Croatice Jelica Matyók Csende, kao i ravnatelj Croatice Čaba Horvath. Nakon prihvaćanja predloženoga dnevnog reda – 1. Neprofitno izvješće i prihvaćanje bilance Croatice za 2010. godinu, 2. Izvješće u svezi sa situacijom nove nekretnine (Nagymező 68). 3. Ostala pitanja – prišlo se poslu.

U prvoj točki dnevnoga reda, nakon kraće rasprave, bilanca poduzeća prihvaćena je s tri glasa. Donesena je odluka da se zaduži predsjednik HDS-a Mišo Hepp (čega se on prihvatio) da ubrza dospijeeće već dodijeljenih sredstava u iznosu od 8,5 milijuna forinti preko nadležnog ministarstva, Ministarstva javne uprave i pravosuđa. Narečenim bi se sredstvima omogućila otplata kredita u visini od 115 milijuna forinti podignutog za kupnju zgrade prije gotovo dvije godine. Kratkoročni je to kredit po sadašnjem ugovoru, koji istječe potkraj studenoga, na koji kamate nisu plaćene posljednja tri mjeseca. Banka je zasada strpljiva, ali bi trebalo polako početi isplaćivati ne samo kamate nego smanjivati i glavnice. Veliko je pitanje kako? Ravnatelj Croatice naglasio je kako poduzeće u trenutnoj situaciji ne može plaćati kamate kredita

ni ima sredstva za smanjivanje njegove glavnice niti će ih imati u skoroj budućnosti. Razgovaralo se i o nekretnini u Nagymező ulici 49, koja se bezuspješno prodaje već više od dvije godine. Zasada nije bilo ozbiljnijih ponuda. Konkretnije se govorilo o jednoj ponudi i zaključeno je neka se zainteresirana stranka o svojoj namjeri pismeno očituje do subotnje sjednice Skupštine HDS-a, 28. svibnja, kako bi se u tom smjeru moglo koraknuti dalje. Prodati treba narečenu nekretninu jer je potrebno što skorije početi smanjivati glavnice kredita od 115 milijuna forinti, naime godišnje kamate od 12 milijuna forinti veliko su opterećenje i za poduzeće i briga je vlasnika. Istodobno je zaključeno da se zaduži voditelj Ureda HDS-a i predsjednik Saveza da zasjednu sljedeći tjedan i ugovorom riješe omjer i urede vlasničke odnose u nekretnini u Ulici Nagymező 68 temeljem vlasničkih listova kod nadležnog suda.

U drugoj točki dnevnoga reda Croaticin ravnatelj Čaba Horvath naglasio je kako se nada prihodu u sljedećoj godini i budućim godinama u prvom redu od tiskanja romskih udžbenika i njihove prodaje u školama u Mađarskoj i u EU, te zemljama gdje živi brojna romska zajednica: Rumunjska, Srbija, pa i Hrvatska. Treba preispitati te mogućnosti. Croatia ima potpisano nekoliko konzorcija s manjinskim zajednicama u Mađarskoj, to su male zajednice, Slovenci, Grci, Rumunji, i mali broj udžbenika. Naglasio je kako je tek 12 škola u Mađarskoj naručilo udžbenike na hrvatskom jeziku. Istaknuo je kako Croatia ima mali broj ljudi i na taj način ne može dalje optimalno obavljati mnogobrojne zadatke.

Branka Pavić Blažetin

Najbolji srednjoškolski državni natjecanja iz hrvatskoga jezika i književnosti u Mađarskoj

U organizaciji Zavoda za istraživanje i razvoj prosvjete pri Uredu za obrazovanje, Državno natjecanje srednjoškolaca po predmetima (OKTV) već se desetljećima uspješno organizira. Tako i iz predmeta hrvatski jezik i književnost. Najbolji u kategoriji državnoga natjecanja srednjoškolaca iz hrvatskoga jezika i književnosti ove su godine bili:

1. Fružina Füzesi (Budimpešta, HOŠIG),
2. Marko Rus (Budimpešta, HOŠIG)
3. Vjekoslav Blažetin (Pečuh, Miroslav Krleža).

Njima Ured za obrazovanje u okviru državne gala svečanosti proglašenja najboljih rezultata natjecanja po predmetima u 2010/2011. školskoj godini dodjeljuje nagrade. Mjesto svečanosti je budimpeštanska Gimnazija „Zsigmond Móricz“ (Budapest II, Törökvész út. 48–54.) 27. svibnja, s početkom u 14 sati.

BUDIMPEŠTA – Iduća redovita sjednica Skupštine Hrvatske državne samouprave bit će 28. svibnja 2011. godine, s početkom u 10 sati u zgradi Croatice Neprofitnog poduzeća za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost (1065 Budimpešta, Ul. Nagymező 68). Na početku sjednice bit će otvorenje izložbe „Hommage Zlatku Prici“, radovi Likovne kolonije u Taru, u organizaciji Zaklade Zlatko i Vesna Prica. *Dnevni red:* 1) Izvješće predsjednika o radu između dviju sjednica Skupštine, izvješće o izvršenju odluka kojima je rok istekao, izvješće o odlukama za koje je bio ovlašten predsjednik. Referent: Mišo Hepp, predsjednik; 2) Prihvaćanje bilance Croatice za 2010. godinu. Referent: Čaba Horvath, ravnatelj Croatice; 3) Prihvaćanje bilance Zavičaja d. o. o. za 2010. godinu. Referent: Tibor Radić, ravnatelj Zavičaja d. o. o.; 4) Pripreme programa državnog Dana Hrvata. Referent: Mišo Hepp, predsjednik; 5) Raspisivanje natječaja za popunu radnoga mjesta ravnatelja ZZHM-a. Referent: Mišo Hepp, predsjednik; 6) Informacije o Mađarsko-hrvatskom i Hrvatsko-mađarskom rječniku. Referent: Čaba Horvath, ravnatelj Croatice; 7) Donošenje odluke o izmjeni sporazuma između HDS-a i Hrvatske samouprave grada Budimpešte. Referent: Mišo Hepp, predsjednik.

MARTINCI – Mjesna samouprava na sjednici održanoj 17. svibnja odlučila je o svom raspuštanju. Novi izbori za načelnika i mjesno zastupničko tijelo trebaju biti održani u roku od devedeset dana.

KUKINJ, DUBOŠEVICA – Kako za Hrvatski glasnik izjavljuje predsjednik Hrvatske samouprave sela Kukinja Ivo Grišnik, ujedno i voditelj KUD-a Ladislava Matuška, KUD 28. svibnja putuje u Duboševicu gdje se održava kulturno-turistička manifestacija pod nazivom Baranjski bećarac. Program Baranjskog bećarca odvija se dva dana, 27–28. svibnja. Počinje otvorenjem izložbe „Iz šubluka naših baka”, a završava u subotu, 28. svibnja, šokačkim veseljem uz TS „Najbolji hrvatski tamburaši”.

UDVAR – U organizaciji Hrvatske samouprave, u ovome hrvatskom naselju nadomak Pečuhu 28. svibnja priređuje se već tradicionalno, IX. Udvarsko veselje. Program druženja počinje u 18 sati u mjesnom domu kulture, premda su sadržaji za stanovnike organizirani od ranih jutarnjih sati. Tako već u šest sati ujutro počinje natjecanje u ribolovu, u 11 sati je malonogometni turnir, od 13 do 14 sati natjecanje u kuhanju, a od 18 sati kulturni program, kojem sudjeluju: Ženski pjevački zbor Snaše iz Pogana, Orkestar Orašje i Mješoviti pjevački zbor iz Vršende, Djeca iz Udvara, a bit će izvedena i koreografija Bošnjački svatovi. Od 20 sati je bal uz Badelovu svirku. Zanimljivo je kako se program ostvaruje uz potporu udvarske Hrvatske i Srpske samouprave. Ova potonja u tom je selu utemeljena prvi put na izborima u listopadu 2010. godine.

BUDIMPEŠTA – Tamburaški sastav Koprive i Radio Croatia pozivaju Vas na promotivni koncert prvoga nosača zvuka sastava naslova „Gizdav sam da sam Hrvat”. Koncert je u petak, 3. lipnja, u 19 sati i 30 minuta u Croaticinoj klupskoj prostoriji (Budimpešta VI, Ul. Nagymező 68). Dođite na prividno putovanje od Petrovoga Sela, Zagreba do mile nam Dalmacije. Ulaz je slobodan. (Radio Croatia)

BUDIMPEŠTA – Misa na hrvatskom jeziku u crkvi Svetog Mihovila, u budimpeštanskoj Vackoj ulici služit će se u nedjelju, 5. lipnja, s početkom u 17 sati. Misu služi velečasni Arpad Horvat.

Svibanjska plesačnica

Orkestar „Vizin” srdačno poziva sve zainteresirane na plesačnicu koja će se prije ljetnih plesačnica na otvorenome posljednji put održati u zatvorenom prostoru, u petak, 27. svibnja, u pečuškom Omladinskom domu. Kako stoji u pozivu, došlo je vrijeme da se obnove prošlog mjeseca uvježbani hrvatski, srpski i makedonski plesovi. Plesačnica počinje oko 19.45, svira Orkestar „Vizin”.

Trideseti rođendan sambotelske škole „Mihály Váci”

Hrvatski školari s jačkom i tamburami na programu

Ravnatelj škole Gábor Németh pri svetačnosti

Mala Tajči, Julija Horvat, s pjesmom „Hajde da ludujemo” je osvojila simpatiju publike

Učiteljica hrvatskoga jezika Tünde Huber

Osnovna škola „Mihály Váci” je ujedno i ustanova osnovnoga stupnja za umjetnost u Sambotelu i „utočišće” za odgajanje talentirane djece, a pred osmimi ljeti na inicijativu mjesne Hrvatske manjinske samouprave u cijelom varošu jedino u ovoj osnovnoj školi je krenula hrvatska nastava. Već smo tako daleko došli, da su Dorina Nagy i Tamara Németh, učenice 8. razreda, 5. majuša položili takozvani mali školski ispit iz hrvatskoga jezika. Da hrvatski školari aktivno sudjeluju u školskom životu to je dokazala i priredba, u čast 30. obljetnice škole.

U pondiljak, 18. aprila, je ravnatelj škole Gábor Németh u nazočnosti zastupnikov mjesne Hrvatske manjinske samouprave u školskoj auli otvorio tu izložbu, na kojoj su izloženi crteži mladih umjetnikov ki su svoja školska ljeta proveli med ovimi školskim zidinami. Attila Rettegi, predsjednik Odbora za prosvjetu u gradskoj skupščini, je naglasio da dotična škola uvijek je hodila na pravom putu u njegovanju talentiranih školarov i na sve moguće načine pomagala uspješni rad s tom dicom. To je rezultiralo i priznanje na tom polju ter su pred četirmimi ljeti ova ustanova

i nje djelatnici dobili odličnu ocjenu za svoju marljivost i trud. Za izložbom i malom pauzom na danu slavlja svi gosti i domaćini su pozvani u športsku dvoranu, kade je započeo ta maratonski svečani program, u kom su se predstavili sami školari raznih fakultacijov. Za prezentacijom športašev su na tambura zasvirale Nardanke Dora i Fanni Rošta, uz pratnju učitelja Rajmunda Filipovića, ki je uči u rodnom selu. Burni aplauz je dobila i mala pjevačica Julija Horvat iz 2. razreda, ka je sa starom, ali slavnom pjesmom Tajčija pod naslovom „Hajde da ludujemo” osvojila simpatiju mnogobrojne publike.

Nju smo mogli viditi i na pozornici četarskoga GRAJAM-a. Tünde Huber, učiteljica hrvatskoga jezika i povijesti u ovoj školi, je u razgovoru s HG rekla da od ovoga školskoga ljeta 2. i 3. razred spojeno se uči po hrvatski, to se odnosi na šest školarov, a da u 1. razred na hrvatski nije upisano nijedno dite. Jubilarna sambotelska škola „Mihály Váci” je lani potpisala povelju o prijateljstvu i suradnji s Osnovnom školom Sela u Sisku.

-Tiho-

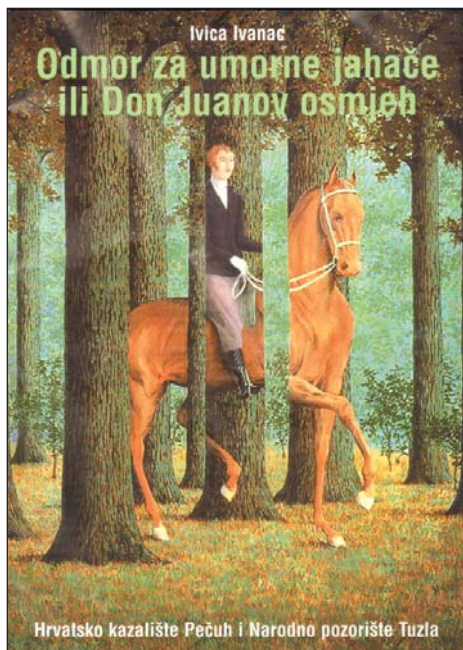

U svečanom programu su nastupila sva dica ka se uči i po hrvatski

Premijera

Vječno traganje za zemaljskim smislom zasjenjeno smijehom bogova (u drami i kazalištu)

„Odmor za umorne jahače ili Don Juanov osmijeh“ zajednički je kazališni projekt Narodnog pozorišta iz Tuzle i Hrvatskog kazališta u Pečuha te redateljice Nine Kleflin, čija je premijera održana u Pečuhu 18.-og, a u Tuzli 21. svibnja. Suradnja dvaju kazališta plodna je i redovita, a redateljica Kleflin potpisala je već nekoliko izvrsnih režija za tuzlanske kazalištarce.

Uprizoren je tekst hrvatskog autora Ivica Ivanca koji je prouzvoden davne 1961. godine, te još nekoliko puta na daskama kazališta u Hrvatskoj, jednom u Bosni i Hercegovini, a pečuška je njegova prva mađarska prouzvedba. U ulozi Don Juana gledali smo Slavenu Vidakovića, a u ulozi slugu Sganarella Armina Čatića. Uz njih glumili su još glumci tuzlanskog pozorišta Evira Aljukić (u ulozi sobarice i krčmarice), Ivana Perkunić (u ulozi Don Elvire i Don Marije), Milenko Iliktarević i Midhat Kušljugić (s tri uloge). Scenografiju je potpisao Osman Arslanagić, izbor glazbe Robert Torre, kostimografiju Marija Šarić

Ban, scenski pokret potpisuje Balázs Vincze. Ovo je drama o žudnji, i potrazi, vječnom putniku, izazovan je dramski tekst i glumačko-redateljski izazov u čiji su se koštac uhvatili navedeni. Komad varira znanu i legendarnu priču o Don Juanu, velikom zavodniku koji traži viši smisao, čiji se čitav život iscrpljuje u potrazi za sretnim ispunjenjem koje mu neprekidno izmiče. Don Juan je u potrazi za srećom, a njegov sluga u potrazi za onim (i njegovim prividnim nalaženjem) čemu teži Don Juan. Na traganje IH tjera vječni žal za ljubavlju, za istinskom srećom, stalno se traži nešto što će nahraniti glad i žudnju u njemu (njima), ali to ne nalazi/e, nego na svom putu ostavljaju ranjene i ozlijeđene žrtve. Potraga i nenalaženje. Što je smisao života i ljubavi. Pitanja časti. Što je to čast. Pitanja!!! Samo od nekih koja se izgovaraju i još niza neizgovorenih...

Don Juan u vječnoj potrazi i izazovu kroza stalno traženje novog objekta ljubavi i teme za razmišljanje putuje od žene do žene, te na taj način traži ispunjenje u sebi. Don Juan nakraju biva kažnjen i završava smrću uz podrugljivi smijeh bogova za koje je on smatrao da ih može drsko izazvati. Stiže ga božanska kazna u ovoj, na trenutke duhovitoj, ali i poetično dubokoj predstavi, s novim i prilično hrabrim scenama na pozornici Hrvatskoga kazališta gdje su otkriveni neki novi titraji dosadašnjega kazališnoga prijateljstva kojega su stjegonoše dva glumca i dva ravnatelja, Slaven Vidaković i Armin Čatić, veli redateljica Kleflin.

Don Juan je vjeran žudnji za čarolijom, a

redateljica spaja stari mit o Don Juanu sa suvremenim egzistencijalističkim promišljanjima radeći na tekstu za koji sama kaže kako joj je bio davna želja uprizoriti ga, uprizoriti Ivančevu dramu o žudnji, ne tek erotskoj, nego žudnji za spoznajom smisla opstojnosti u kojoj junak osjeća okrutnost i prazninu. Don Juan i Sganarelle Nine Kleflin na trenutke su iste osobe, tek dva tijela jedne duše. I kako kaže Kleflin, možemo tek zavidjeti Don Juanu što je imao drskosti i hrabrosti za Potragom iako naslućuje njezin tragični kraj. Želju da budemo netko drugi, da popravimo vlastitu sliku o samima sebi utjelovljuje Sganarelle, veoma bolno, suvremeno, izvrsno...

Branka Pavić Blažetin

„39 stepenica“ najbolja predstava na 18. Festivalu glumca

Najbolja predstava u cjelini, izvedena na 18. Festivalu glumca, jest 39 stepenica Johna Buchana, Alfreda Hitchcocka i Patricka Barlowa, u režiji Franke Perković te produkciji Kazališta Virovitica, Ludens teatra iz Koprivnice i Hrvatskog kazališta iz Pečuha. Pečuška premijera zbilja se 22. listopada 2010. godine u maestralnoj izvedbi Jelene Hadži-Manev, Filipa Juričića, Mladena Kovačića i Gorana Košija. Najboljoj predstavi pripala je Nagrada „Vanja Drach“.

I još jedna nagrada pripala je ovoj produkciji. Nagradu „Ivo Fitz“ za najbolje glumačko ostvarenje mladome glumcu do 28 godina osvojio je Mladen Kovačić za uloge Voditelja, Novinara, Špijuna i Seljaka u predstavi 39 stepenica.

Ovogodišnji 18. Festival glumca održavao se od 13. do 24. svibnja u Županji, Vinkovcima, Vukovaru i Iloku, a u službenoj konkurenciji izvedeno je 20 predstava iz lanjske hrvatske kazališne produkcije koje je za Festival izabrala izbornica Zrinka Cvitešić. Festival glumca 1994. godine utemeljili su Hrvatsko društvo dramskih umjetnika i Vukovarsko-srijemska županija, a organizatori te manifestacije podnaslovljene i kao Festival monodrame i komorne scene, jesu Hrvatsko društvo dramskih umjetnika i Koncertno-kazališna agencija Asser Savus iz Vinkovaca. Predstave je pratio ocjenjivački sud u kojem su ove godine bili: Mira Perić-Kraljik, Joško Ševo i Vera Zima.

Tamburaši „Koprive“ zaprti u srce

Koncertna predstava cedejke „Gizdav sam da sam Hrvat“

Jur od zdavna nam zasladjuju minute, čase, zabave širom Gradišća naši tamburaši Koprive. Marljivo sprohadjaju tancoše i jačkarice, a uz to svaki član pravoda gusla u različiti muzički formacija (Pinkica, Pinka-band, Čungam, u muzičkom sastavu Erika Škra-pića). U ovoj varijaciji dugo su nam dali čekati na prvu cedejku. Točno 25 ljet. Zato smo i nestrpljivo čekali na prezentaciju ovoga nosača zvuka na Vazmeni pondiljak. U do zadnjega mjesta napunjenom kulturnom domu popularni glumac i pjevač Stipan Đurić je posudio glas za konferiranje. Tako smo doznali da koncert će biti pravo glazbeno putovanje od Petrovoga Sela do Zagreba i Dalmacije, da bi se prik Slavonije i Vojvodine znova vratili u naše Gradišće. Ganutljivo je bilo čuti snimljeni glas pokojnoga Janoša Temmela, pod čijom rukom je zrasla prva generacija izvrsnih tamburašev kim se je vik mogao ovako obratiti „Ej, noć dohadja, koprive se zbudjaju“. Odnud i ima ovoga sastava „Koprive“. On je na svakom koraku naglašavao da je samo htio da se njeguje ova lipa tradicija u Petrovom Selu, a za dušu mu je plaća i veselje tamburaška glazba. Albert Handler, osmi član tamburašev ki je još sudjelovao u snimanju cedejke u Hrvatskoj, ovput je iz Švedskoga pozdravio ov važan događaj, najavljujući da je kvizan, što će Koprive i prez njega lip večer napraviti!

U duetu Jandre Kovač i pozvana gosća Dora Meršić, a u sredini Dušan Timar

Sliva Mikloš Kohut, Mikloš Temmel i Dušan Timar

Uglavnom ovi dičaki, muži Robert Harangozo, Dušan Timar, Andraš Handler, Mikloš Temmel, Jandre Kovač, Rajmund Filipović, Mikloš Kohut od starine imaju najerbano hrvatsku glazbu u krvi, tako nisu samo odlični svirači, nego su i strašni govora-

či, što je i dokazano i ovput na pozornici. Svaka jačka je dobila svoj komentar s puno šale i emocije, iako su se negda-negda od velikoga uzbuđenja zatresle ruke pak prsti, ali pak zadnji glasi nisu imali kraja od poždroknutih suz. I začelo je sadržajno putovanje s pjesmom, tamburom i pucanjem, jer su domaćini, polag čuda gostov iz Austrije, Unde, Hrvatskoga Židana, Koljnofa burnim aplauzom zahvalili svaku produkciju. Kako na CD-ploči tako i na koncertu prva jačka je bila takorekuć himna ovih starih znancev, *Petroviski tamburaši*, tekst Andraša Handlera, a muzika Roberta Harangozoa. Mario Pleše pak je napravio aranžman skoro za svaku jačku. S nosača zvuka Ritam cafea poznati autorski par Handler–Harangozo je napisao još pjesme *Lutam, Targadbu, Otvori si srce, Doma* ke smo redom čuli prilikom prezentacije. Petroviske jačke *Gizdav sam da sam Hrvat, Marko tetac, Iskala si si ga, Petroviska Marica* pravoda su bile najdraže za čuti, a mnogi su je i jačili. Na cedejki se nalazu dvi bonus jačke *Skupa smo izrasli* i ekskluzivna

kompozicija Dušana Stevanovića *Romantika*. To i po hrvatski i po ugarski najdemo na ovoj ploči. Slavljeniki, jubilarci su za ovu priliku pozvali i goste, prijatelje, muzikaze iz sambo-telskoga ugarskoga sastava Boglya, Jánosa Földesia i ženu ki su u pauzi bavljali publiku. Jandre Kovač i nova pjevačka zvijezda u Petrovom Selu, Dora Meršić u duetu su pokazali zvanarednu čut za jačenje. Szabolcs Németh iz Narde je priskočio s bubnji u pomoć prijateljem u još boljoj izvedbi pjesam. Dodatno smo čuli ovde još pjesme od Zvonka Bogdana, Miroslava Škore, Klape Intrade, nadalje od Elvisa Presleya, Gazdov, Najboljih hrvatskih tamburašev. Dvourna prezentacija je bila neobični doživljaj jer ipak su to naši dičaki na ke moremo i mi biti samo gizdavi. Na kraju koncerta zbog prave ovacije nisu mogli svirači nek onako završiti koncert, tako *Pjesma rastanka* i stilski *Petroviski tamburaši* još jednoč su odsvirani. Andraš Handler je potom posebno zahvalio svim pomagačem, sponzorom, izdavačem ploče Croatici i grafičaru Tamásu Sellyeiu vas trud i pomoć, a tako i njevim familijam od kih su svenek otkinuti strastveni tamburaši prilikom nastupov, snimanja, balov. Prvijenac Koprive „Gizdav sam da sam Hrvat“ je ne samo dar za 25. jubilej ovim talentiranim zaljubljenikom hrvatske muzike, nego i svim nam ki smo gizdavi da smo Hrvati ter ki smo uz dobru glazbu našli vlašće najbolje hrvatske tamburaše. Našli, da, i hudo je zaprli u srce!

-Timea Horvat-

Rajmund Filipović i Andraš Handler

GRAJAM po deseti put

Na jubileju malo naticateljev

Apsolutna pobjednica ovoljetnoga GRAJAM-a, jedina dobitnica nivo-nagrade, Nardanka Roksana Nemet

Na srebrnom mjestu se je našla Nardanka, četarska školarica 8. razreda Vivien Kiss

Po zlatnu medalju je došao iz Hrvatskih Šic Krištof Habetler, četarski školar 2. razreda

U jačenju moderne pjesme srebrna medalja je pripala Koljnofki Karmeli Pajrić

Osnovna škola Gornjega Četara ljetos je po jubilarni, deseti put, pozvala gradišćanske školare na jačkaro naticanje GRAJAM. Kako nam je Ana Polyák-Šaller, jedna od glavnih organizatorov, rekla, 8. majuša, u nedilju, je bilo najmanje sudionikov u dosadašnjoj povijesti ovoga glazbenoga spravišća. Morebit je volju od putovanja zelo i nevrime, a pojedini najavljeniki su se obetežali. Medjutim, talentirana dica su dospila toga otpodneva u Gornji

Četar iz sedam škol, Petrovoga Sela, Koljnofa, Horpača, Hrvatskoga Židana, Kisege, Sambotela i, naravno, su nastupali i naticateljji iz domaće ustanove. Program su ovput otvorili školski tančoši, pod peljanjem učiteljice Veronike Pezenhoffer i u pratnji mladoga tamburaškoga sastava u kom su skupa zasvirali Nardanci, Šičani i Petrovišćani.

U naticanju petnaest hrabrih i malih jačkarov je nastupilo i jur tradicionalno predstavilo jednu narodnu ter jednu modernu jačku, ovo zadnje iz repertoara u Hrvatskoj popularnih sastavov ali pjevačev. U petočlanom žiriju su ovput sidili Hajnalka Móricz-Timar, jačkarica petroviskoga Pinka-banda, Jolanka Kočiš, zborovodja petroviskoga ženskoga korusa Ljubičice, Gyöngyi Hajkó, savjetnica za glazbu u osnovni škola, Jandre Kovač, tamburaš petroviskoga sastava Koprive, i Anett Polyák, negdašnja pobjednica GRAJAM-a iz Gornjega Četara. Pokidob se je ovom prilikom neočekivano mali broj pjevačev naticao, čuda darov je i ostalo. Rezultati su se narodili u dvi kategorija, u prvog za školare od 1. do 5. razreda, a u drugog za dicu od 6. do 8. razreda. U prvog kategoriji je jedinu nivo-nagradu toga dana mogla prikzeti Roksana Nemet, rodom iz Narde, učenica 5. razreda četarske škole, za zvanaredno dobar nastup i izvedbu narodne jačke „Z brižica se trava zeleni“ ter za odlično odjačenje staroga šlagera Tajčija, pod naslovom „Dvije zvjezdi-

Četarski tančoši pri otvaranju programa

ce“. Za izvedbu narodne jačke u ovoj istog kategoriji brončanu medalju je dobila Natalija Neubauer, školarica 4. razreda Dvojezične škole „Mihovil Naković“ u Koljnofu. Srebrnu kvalifikaciju je zavridila Undanka Dalma Gostom, učenica 5. razreda u Horpaču. Po zlatnu medalju je došao iz Hrvatskih Šic Krištof Habetler, četarski školar 2. razreda. U pjevanju moderne jačke samo je jedna, i to srebrna nagrada dodiljena Koljnofki Karmeli Pajrić ka pohadja drugi razred u svojem rodnom selu. U drugog kategoriji nivo-nagrada je ostala prez vlasnika, za otpjevanje narodne jačke brončanu medalju je mogao prikzeti kiseški duo iz 6. razreda s Kittikom Slavić i Danijelom Koos. Srebrno mjesto je „ulovila“ Nardanka, četarska školarica 8. razreda Vivien Kiss, a pobjednica je nastala Petrovišćanka, školarica 8. razreda Ana Pataki. Za modernu jačku brončanu medalju je dostala Dženifer Hanžek iz 6. razreda sambotelske škole „Mihály Váci“, dokle je srebrno mjesto osvojila Koljnofka Monika Neubauer, školarica 8. razreda.

Za zlatnu kvalifikaciju u ovoj kategoriji nije bilo kandidata. Ravnatelj Croatiace Čaba Horvath i ovput je dodilio vridne dare za najbolje naticateljje. Prigodom jubileja je otvorena izložba s predmeti, slikami, dokumenti iz povijesti GRAJAM-a.

-Tih-
Slike: OŠ Gornji Četar

KOZAR – U organizaciji tamošnje Hrvatske i Mjesne samouprave, u sklopu program pečuske male regije, 28–29. svibnja organizira se Festival kuhanja sarme. Naši Hrvati oko Pečuha veliki su znalci u pripremanju toga izvrsnog jela, a svako naselje ima svoje posebnosti, koje sarmu čine drugačijom. Također u organizaciji Mjesne samouprave, 5. lipnja priređuje se Dan djece. U Kozaru djeluje narodnosni vrtić u kojem djeca pohađaju zanimanja i na hrvatskom jeziku. O njima se brinu odgajateljice koje govore hrvatski. Program Dana djece priredit će se u mjesnom domu kulture.

POGAN – U organizaciji Mjesne samouprave, 28. svibnja priređuje se tradicionalni Dan djece. Niz programa očekuje najmlađe stanovnike.

KUKINJ – Dana 29. svibnja priređuje se Dan djece. Organizatori s nizom programa očekuju najmlađe stanovnike ovog selca.

KERESTUR – Osnovno obrazovno središte toga mjesta svake godine priređuje Dan djece, ovaj put se to održava 27. svibnja. Kao i svake godine, bit će mnogo športskih i kulturnih sadržaja, igraonice za malene, predstavlanje umijeća vatrogasaca, te drugih zanimljivih programa za djecu i roditelje.

PETROVO SELO – U južnogradišćanskom selu 29. majuša, u nedilju, se održava taborska maša pred kapelom Sv. Štefana u čast herojev. Svečani govor će održati načelnik Viktor Kohut pred polaganjem vijenca pri spomeniku palim junakom u Prvom i Drugom svitskom boju. Isti dan otpodne na večernici će u okviru Ljeta familijov svečevati slavljениki ki ljetos jubiliraju u svojem hištvu. Ovput će svoju prisegu pred oltarom još jednoč izreći petroviski hižnici ki skupa živu 30, 35, 40 ljet dugo.

BUDIMPEŠTA – U športskoj dvorani budimpeštanskog HOŠIG-a u subotu, 4. lipnja, u 9 sati priređuje se nogometni turnir i spomen-kup u spomen na HOŠIG-ova preminulog nastavnika Stipana Pančića. Turnir zajednički organiziraju Hrvatska samouprava grada Budimpešte te Hrvatska samouprava X. i XI. okruga. Na športskoj manifestaciji sudjeluju momčadi iz Baje, Budimpešte, Dušnoka, Hercegovine, Kačmara, Santova, Serdahela i Trogira.

SERDAHEL – Roditeljsko vijeće mjesne osnovne škole 5. lipnja organizira tradicionalni Obiteljski dan prigodom kojeg će roditelji, nastavnici i djeca skupa provesti jedno poslijepodne. Tada se predstavlja i osnovna umjetnička škola. Hrvatska manjinska samouprava priredit će natjecanje starih igara i nagraditi uspješne natjecateljje.

Kultura i pismenost kao zaostavština franjevačkog samostana u Baji

Zasluge za opstojnost hrvatskoga narodnog bića u Mađarskoj, uvelike pripadaju franjevcima koji su čuvali jezik i pismo i školovali Hrvate u vlastitim školama i samostanima, istaknuo je u okviru XII. Znanstvenog kolokvija Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, održanog 19. svibnja, pročelnik Odsjeka za kroatistiku i slavistiku Sveučilišta „Janus Pannonius“ u Pečuhu, profesor dr. Dinko Šokčević.

On je u kapeli Crne Gospe Franjevačke crkve Svetog Mihovila u Subotici govorio o povijesnoj nazočnosti i djelovanju franjevaca u Baji, gradu koji je nakon Subotice i Sombora treći po važnosti za bunjevačke Hrvate.

Povijest bunjevačkih Hrvata sve do konca 18. stoljeća najizravnije je bila navezana na franjevce Bosne Srebrene i reda Svetoga Ivana Kapistrana, ali je nakon ukidanja nekoliko samostana, poput onoga u Somboru, i svodenja na samostan manjeg reda u Budimu, i utjecaj franjevaca na život bunjevačkih Hrvata, bio sve manji. Danas su o tome ostali samo povijesni zapisi i tragovi. Sličnu,

može se reći, tragičnu sudbinu doživio je i samostan u Baji, jedan od žarišta kulturnog i prosvjetnog života bunjevačkih Hrvata ne samo u tome mjestu nego i u cijelom ugarskom dijelu Podunavlja.

Bajski je samostan jedan od najstarijih franjevačkih samostana na ovim prostorima i utemeljen je već potkraj 13. stoljeća. Utjecaj franjevaca na kulturu ovdašnjih Hrvata potječe od njegova utemeljenja, istaknuo je, među ostalim, dr. Dinko Šokčević.

„Cijeli hrvatski živalj na ovim prostorima bio je povezan upravo zahvaljujući franjevcima. Oni su održavali žive veze jer su imali školska središta i u Osijeku, Požegi, Baji, Mohaču i, dakako, u Budimu. Tamo je 1722. godine utemeljeno Generalno učilište ili Studium generale, kao visokoškolska ustanova. Bajsko filozofsko učilište pri franjevačkom samostanu zapravo je prethodna faza koju su morali proći studenti prije odlaska na školovanje u Budim.“

Opći je dojam da su ljudi nekada bili uglavnom nepismeni. No to nije točno, ističe prof. Šokčević. Onda ne bi bile tiskane knjige koje su pisali ondašnji intelektualni prvaci, a knjige su pisane i za puk, koji je znao čitati i pisati materinski, hrvatski jezik, navodi dr. Šokčević.

„Pisali su ne samo molitvenike ili tekstove vjerskog sadržaja nego i književna djela. Fra Emerik Pavić bio je pravi enciklopedist koji je pisao i djela iz područja medicine, povijesti i književnosti. On je također uređivao i Ilirički kalendar.“

Profesor dr. Dinko Šokčević u svom se radu osobito osvrnuo na hrvatsko-mađarske odnose i bavio se mjesnom poviješću bunjevačkih Hrvata u Bačkoj, u onom dijelu koji je nakon Trianonskog sporazuma ostao u Mađarskoj. Nedavno je izdao knjigu pod nazivom „Povijest Hrvatske“ na mađarskom jeziku – piše novinar Radija Subotice Siniša Jurić.

„Tko ima prijatelja, ne treba se ničega bojati!“

Predstava Dječjeg kazališta Dubrava „Oh, kako je lijepa Panama“

U povodu Dana Europe, u ponedjeljak, 9. svibnja, u domu kulture budimpeštanskog XIII. okruga gostovalo je Narodno sveučilište Dubrava s predstavom tamošnjega Dječjeg kazališta „Oh, kako je lijepa Panama“. Predstavu su posjetili osnovnoškolci budimpeštanske Hrvatske škole i Kulturnog središta Angyalföld, a izvođena je na hrvatskom jeziku uz mađarske titlove.

Predstava je ostvarena u suradnji s Hum nakladom d. o. o. i nastala prema istoimenoj poznatoj Janoschevoj slikovnici, koja je prvi put izdana 1978. godine, a već sljedeće godine dobila je nagradu za najbolju dječju knjigu godine u Njemačkoj. Tekst su preveli i prilagodili Konstilija i Božo Markota, a premijerno je izvedena 26. travnja 2009. godine. *Oh, kako je lijepa Panama* namijenjena je najmla-

đim gledateljima koje u četrdeset minuta podjednako podučava i uveseljava. Preko predstave pripovijeda se jednostavna, razumljiva i dopadljiva priča. Slavko Sobin u ulozi Meda i Nina Benović u ulozi Tigra razigrani su i uloge su tumačili dovoljno nježno da dopire do publike. Mario Krstanović Vranu igra simpatično, kreštavim glasom izaziva smijeh, ali najbolje interpretira Kravu, poigravajući se njezinim glasanjem poput mukanja. Lisica u njegovoj interpretaciji više je agresivna nego lukava. Skladatelj Vlatko Panić, odjeven u Zečev kostim, uživo uz glasovir prati događanja na sceni, ozvučuje radnju i podiže ritam cijele predstave.

Kostimi Jasmine Kosanović vizualno su jako privlačni i lijepo oblikuju životinje, a scena Mirte Čakančić vrlo je funkcionalna i s mnogo toplih boja, poput slikovnice. Spomenuta je predstava nastala u suradnji s austrijskom kazališnom scenom, a režiju potpisuje Marius Schiener, austrijski redatelj

mlađe generacije, koji se školovao u Beču, gdje živi i radi.

Komad je vrlo privlačan namijenjenoj dobi i nenametljivo prenosi djeci željene moralne poruke. Djeca su jako uživala, dokaz tomu je njihov smijeh i pljesak na kraju.

Sljedeće budimpeštansko gostovanje Dječjeg kazališta Dubrava predviđeno je 28. srpnja s igrano-lutkarskom predstavom prema motivima narodne pripovijetke Čudnovata repa, naslova Povuci-potegni.

Kristina Goher

Trenutak za pjesmu

Fran Alfirević

Masline

Njihov ubogi lik, krivudave grane
s malo sjene,
ima nečega svetačko mirnog.
Tako su ostavljene.

Čine se kao stabla siromaha,
izrasle po blijedim ledinama
i vječno šutljive.
U skupu su, a ipak je svaka tako sama,
s liščem sapetim, što se bjelasa
pred morem punim glasa.

BUDIMPEŠTA – Hrvatsko narodno kazalište u Osijeku u utorak, 31. svibnja, u 19 sati gostuje u Új Színházu (Budimpešta VI, Ul. E. Paulaiá 35) s predstavom „Lipa si, Teno!“. Glazbena je ispovijed nastala po motivima pripovijetke „Tena“ književnika Josipa Kozarca. Redatelj je predstave Robert Raponja, dramaturginja Ivana Šojat-Kučić, scenografkinja i kostimografkinja Jasmina Pacek. Uloge igraju: Tena – Sandra Lončarić Tankošić, Jaroslav – Vjekoslav Janković, a glazbena je pratnja Tamburaški sastav „Slavonske strune“.

O Hrvatima u Mađarskoj u Velikom Borištofu

Voditeljica Hrvatskoga povijesnog instituta u Beču doc. dr. sc. Sanja Vulić uspostavila je suradnju spomenutog Instituta i Kulturne zadruge u Velikom Borištofu, koja (popularno zvana s kraticom KUGA) središnja je kulturna ustanova Hrvata u srednjem Gradišću u Austriji, a osnovana je u Velikom Borištofu 1982. godine, mjestu u kojem se već pola tisućljeća čuva hrvatski govor. Voditeljica Kulturne zadruge mr. Gerlinde Stern-Pauer rado je prihvatila poticaj voditeljice HPI-a. Suradnja podrazumijeva zajedničku organizaciju predavanja iz različitih područja znanosti i kulture, kojima su u središtu hrvatske teme. Ove su godine do sada održana predavanja dr. Sanje Vulić: Prispodoba govora gradišćanskih Hrvata s govorima autohtonih Hrvata u srednjoj Hrvatskoj, i Kristijana Karalla: Na slijedi Sv. Jakova.

U sklopu ovogodišnjih predavanja, 20. svibnja u Kulturnoj zadrugi u Velikom Borištofu predavanje naslova „Hrvati u Mađarskoj danas” održao je mr. sc. Stjepan Blažetin, ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj. U uvodnom je dijelu posjetitelj iz okolnih hrvatskih naselja, u Austriji, Slovačkoj i Mađarskoj te iz Beča, posebno predavača i dr. Vulić pozdravila predsjednica KUGA-e mr. Gerlinde Stern-Pauer.

Pred samo predavanje profesionalnu djelatnost mr. sc. Stjepana Blažetina predstavila je doc. dr. sc. Sanja Vulić, voditeljica Hrvatskoga povijesnog instituta u Beču.

U svome dvosatnom predavanju, koje je izazvalo veliku pozornost nazočnih, među njima niza uglednih hrvatskih intelektualaca gradišćanskih Hrvata u Austriji i šire, mr. sc. Stjepan Blažetin ukazao je na pogubnost i tragičnost koju su i za Hrvate ovoga prostora značile trianonske granice od Gradišća do Bačke.

Zadržao se na razdoblju između dvaju svjetskih ratova i položaju Hrvata tada, u političkom, kulturološkom, jezičnom smislu. Demokratski izbori u Mađarskoj 1990. godine donijeli su brojne promjene u društveno-političkom uređenju države Mađarske, što je znatno utjecalo i na hrvatsku zajednicu u Mađarskoj.

S druge strane osamostaljenje Republike Hrvatske dalo je potreban poticaj da Hrvati u Mađarskoj u tom razdoblju krenu u neku vrst preporoda. Godine 1993. Mađarski je parlament usvojio Zakon o nacionalnim i etničkim manjina, koji s kasnijim izmjenama i dopunama i danas daje pravni

okvir za djelovanje svih nacionalnih manjina u Republici Mađarskoj. Osvrnuo se i na nedavno usvojeni Ustav Mađarske, te podrobno govorio o političkom ustroju djelovanja Hrvata u Mađarskoj u posljednjih dvadeset godina, samoupravnom sustavu narodnosnih samouprava, pojmu manjina i narodnost, te kratko o položaju civilne sfere. Poblize je prikazao knjigoizdavačku djelatnost Hrvata u Mađarskoj od 1918. godine do danas. U predavanju je pokazao najvažnije promjene, rezultate, a jednako tako i neuspjehe na području političkoga, kulturnoga, književnoga i znanstvenoga života, potom medijskoga prostora itd. Hrvata u Mađarskoj.

Branka Pavić Blažetin

Iz povijesti Hrvatskoga glasnika

Tko je izabrao manjinske samouprave?

Od izbora je prošlo već više nego mjesec dana, ali još uvijek nemamo točnih i skupnih podataka glede manjinskih samouprava, odnosno zastupnika. Tu i tamo napiše se u novinama ili objavi na televiziji te radiju neka kraća vijest, no ništa više. Tako još uvijek ne znamo koliko ima hrvatskih samouprava, a pogotovo kakve su one: jesu li neposredno izabrane ili su formirane posredno? Nije nam poznat ni broj zastupnika odnosno elektora. Pitamo se, zbog čega!? Uzgred rečeno, neki su „manjinci” postavili pitanje tko bira ili tko je izabrao manjinske zastupnike? Naime oni se ne slažu s onim dijelom izbornog zakona koji kaže da za manjinske kandidate mogu glasovati bez razlike svi građani, neovisno o tome jesu li pripadnici određene nacionalne manjine ili nisu. Tko ima prava – pitaju se – odlučivati o našim stvarima? Doista, tko je izabrao narodnosne predstavnike? Vjerujem da praksa opravdava drukčije postavljeno pitanje. Što je to što najviše odgovara samim manjinama?

Dva su odgovora, i to oprečna na ovo pitanje, već prema tome o kojoj je zajednici riječ. Brojčano najjačim, ali i najnesložnijim Romima takav izborni način ne odgovara. Dok s druge strane brojčano male manjine, kao što su to prije izbora činili Srbi pa i drugi, otvoreno pozivaju građane da glasuju za njihove kandidate.

Ali što je s Hrvatima? Mislim da su izbori, posebice na primjeru Budimpešte gdje je izabrano čak osam hrvatskih samouprava, pokazali da je podrška većinskog naroda itekako dobro došla. Bilo je to neočekivano, ali ugodno iznenađenje za sve nas. No možemo reći da su Hrvati dobro prošli i u drugim krajevima Mađarske.

S. Balatinac
(Hrvatski glasnik, 1995, 4. br.)

PEČUH – U nedjelju, 29. svibnja, u pečuškom Iparosházu imaju sastanak oni koji su maturirali prije 50 godina u našoj budimpeštanskoj gimnaziji. Na sastanak su pozvali i Stipana Vujića koji će kao bivši nastavnik također nazočiti ovome slavlju.

SAMBOTEL – Kratki igrani film „Recikliranje” redatelja Branka Ištvančića uvršten je u selekciju natjecateljskoga programa poznatoga međunarodnog filmskog festivala MEDIAWAVE u Mađarskoj. Od pristiglih 1276 filmova iz 81 zemlje svijeta film je uvršten u službeni program od 17 kratkih igranih filmova i jedini je hrvatski film uvršten u konkurenciju ovogodišnjeg festivala koji će se održati od 2. do 12. lipnja 2011. u Sambotelu. Film je na programu 4. lipnja u 19 sati u kinodvorani Agora Savaria na sambotelском Trgu martira.

Spravišće jačkarnih zborov u Pinčenoj dolini

Rozmarin iz Gornjega Četara

Petroviska Ljubičica

U crikvi Sv. Ane u Hrvatski Šica su se znova, sad jur po četvrti put našli jačkarni zbori iz Pinčene doline 15. majuša, u nedilju. Otkidob sliši pod petrovisku faru sve skupa šest naselj, gušći su i zajednički sastanki, priredbe u ovom pograničnom području. Na početku jačkarnoga susreta mjesni načelnik László Kovács je pozdravio sve goste, a Ana Pehm-Móricz je modelirala program. Brojni člani zbora iz Keresteša i Pornove uglavnom su jačili nimške crikvene pjesme, dokle nardanski zbor, petroviski ženski zbor Ljubičica, četarski korus Rozmarin i domaći Slavuji su publiku očarali hrvatskimi, ugarskimi kompozicijami. Šičke jačkare prvi put su sprohadjali mladi tamburaši, pod peljanjem Atila Šimona. Na kraju bogatoga i jako kvalitetnoga programa zahvalne riči je uputio prema nazočnim i skupni farnik sel u Pinčenoj dolini, Tamás Várhelyi. Potom su svi gosti bili pozvani u kulturni dom na druženje. Kljetu na jubilarni, peti susret jačkarov Keresteš vabi i čeka nimške i hrvatske jačkare, jačkarice i prateće svirače.

-Tiho-

Prva sveta pričest u Santovu

U nedjelju, 22. svibnja, u Santovačkoj župi održana je prva pričest hrvatske zajednice. Na svečanoj misi na hrvatskom jeziku, koju je služio santovački župnik Imre Polyák, prvu pričest primilo je petero prvopričesnika koje je pripremila vjeroučiteljica Marica Jelić Mandić. Uz prigodne riječi prvopričesnika, svečanost su uljepšali i učenici, članovi pjevačkoga zbora i tamburaškog orkestra hrvatske osnovne škole u izvornoj nošnji.

S. B.

Prvopričesnici (u sredini) i učenici hrvatske škole u izvornoj nošnji. S njima vjeroučiteljica Marica Jelić Mandić, župnik Imre Polyák i kantor Ferenc Búrány

SENANDRIJA – U prekrasnome dalmatinskom gradu na obali Dunava, 12. i 13. lipnja u Škanzenu prire uje se Me unarodni susret kulturnog naslje a, u sklopu kojeg se predstavljaju nositelji prestižne UNESCO-ove titule. Na nare enom susretu sudjeluju i moha ke Kraljice te Šoka ka itaonica; prire uje se plesa nica i tradicionalno kuhanje graha u glinenim loncima.

Druženje u Lukovišću

Na poziv Ruže Bunjevac Šimara, predsjednice Hrvatske samouprave u podravskom Lukovišću, 29. travnja Đuro Franković održao je predavanje u mjesnoj knjižnici pred znatizeljnim mještanima. Valja navesti da lukoviška knjižnica bilježi dugogodišnju tradiciju, naime ondje je utemeljena Građanska knjižnica, čiji se fond znatno povećao, a koju dugi niz godina uspješno vodi Marija Fučkar Gaál.

Gost predavač, rodom iz toga kraja i koji je odrastao u tome selu, govorio je o prošlosti hrvatskih podravskih naselja za osmanlijskih vremena, kada je 1550. godine u Vaskaszentmártonu, tj. današnjim Martincima, održana sinoda na kojoj je uz asistiranje turskih velikodostojnika „pobijedila“ protestantska struja te je živalj na okupiranom području Baranje i Šomoda primoran prijeći na novu vjeru. Tada, primjerice na martinačkom i brlobaškom dobru, Hrvati čine više od polovice stanovništva, a za trideset godina bili su u znatnoj većini, pa je taj kraj postao hrvatski.

Valja naglasiti kako mjesno stanovništvo pokazuje velik interes za svojom prošlošću. Izražena je i želja da bi rado čitali već tiskano izdanje „Podravski Hrvati“ u dva sveska. Zacijelo bi to izdanje valjalo tiskati na dva jezika kako bi knjiga bila pristupačna za šire slojeve čitatelja, naime hrvatski standard izuzev nekih intelektualaca (mjesnih nastavnika) ne govori se u selu, nego je poznato kajkavsko narječje kojim vladaju stariji mještani. Ne govoreći o tome da takva izdanja, barem to je mišljenje bilo i samog predavača, uveliko mogu pridonijeti učenju hrvatskoga jezika i u školskoj nastavi i u svakodnevnom životu.

Osim toga u izlaganju bilo je još riječi i o Krlježinoj obljetnici te njegovim doživljajima kao vojnog pitomca u Pečuhu i Budimpešti, gdje je proveo svoje djetinjstvo i mladalačke dane, a kojima podiže književni spomenik u svojim djelima, te ljudima iz danih elitnih vojnih učilišta. Lukovišće će na dan takozvane velike bučure, tj. na „Srpnicu“, 2. srpnja, prirediti Dan sela, uz bogat kulturno-umjetnički program. Na priredbu poziv je dobio i Đuro Franković da i u mjesnoj školi održi predavanje učenicima. Priredbi se odazvalo dvadesetak mještana, članova Kluba umirovljenika, uostalom i načelnik sela József Matyók i novinarka Somogy Néplapa Valéria Gamos koja redovito piše zanimljive i pozornosti vrijedne priloge o našim podravskim Hrvatima u Šomodskoj županiji. Priredba je imala i svečane trenutke, naime u redove umirovljenika tom su prigodom primljene Marija Borbaš i Ruža Tolnai Fučkar, koje je predsjednica Ruža Bunjevac Šimara pozdravila kitom cvijeća i bombonijerom.

VEC

Prva sveta pričest u Pečuhu

U tamošnjoj kertvaroškoj crkvi i ove je godine održana sveta pričest za sedam prvopričesnika trećega razreda Hrvatske osnovne škole Miroslava Krlježe. Prva pričest održana je u sklopu mise na hrvatskom jeziku 15. svibnja. Vjeroučiteljica djece je Melinda Kečkeš. Misu je služio župnik spomenute crkve Franjo Pavleković, a pjevao je Ženski pjevački zbor Augusta Senoe.

Dravsko proljeće

I ove je godine, peti put, održana manifestacija Dravsko proljeće. Prethodili su joj dogovori općinskih poglavarstava naselja Sopja i načelnikova ureda u Starinu. Tako je 11. travnja izaslanstvo Općine Sopje boravilo u Starinu kako bi se priveli kraju organizacijski poslovi oko manifestacije.

Dogovoreno je kako će, kao i do sada, i ovogodišnje Dravsko proljeće biti smotra folklornih društava s obje strane Drave. Do sada se smotra organizirali naizmjenice, jedne godine u Starinu, druge u bratskoj Općini Sopje, međutim organizatori su se dogovorili da od ove godine svake godine bude smotra u oba naselja, i to tako da se prvi dio Dravskog proljeća održava u Sopju, u Hrvatskoj, a drugi dio početkom jeseni u Starinu pod nazivom Dravska jesen.

Prišlo se poslu. Općina Sopje i tamošnji KUD "Podravac" prišli su organizaciji u suradnji s Hrvatskom manjinskom samoupravom sela Starina, a sve radi očuvanja hrvatske tradicijske kulture.

Programi su se odvijali dva dana, i to 29–30. travnja u Sopju. Prvi je dan bio u znaku kuhanja i športa, točnije nogometa. U njemu su se dokazali boljim domaćini (natjecala se momčad s lijeve obale Drave s onom s desne obale) koji su pobijedili s 8 : 6, ali su u kuhanju čak prve tri nagrade pokupile družine iz Mađarske. Prvo mjesto pripalo je Barčanima, drugo Starinčanima, a treće Martinčanima. Inače natjecalo se deset družina, a trebalo je pripremiti perkelt od miješanog divljeg mesa (natjecatelji iz Mađarske), te čobanac (oni iz Hrvatske).

U subotu ujutro privremeno je otvoren granični prijelaz na Dravi, pa je dio gostiju iz Mađarske preplovio u Hrvatsku, te sudjelovao na svečanoj misi U popodnevnim satima stigli su i ostali KUD-ovi iz Hrvatske, a i iz Mađarske, kako bi u 17 sati krenula šarena i vesela povorka sopjanskim ulicama. Uz pjesmu i tamburaše, te kočije i snaše, povorka je obišla selo kako bi se nakraju svi okupili pod velikim šatorom postavljenim u središtu naselja. Kulturni je program otpočeo pozdravnim riječima načelnika općine Sopja Josipa Granjaša, koji je među uzvanicima posebno pozdravio Đusu Dudaša, Jozu Solgu, voditelja

Ureda Hrvatske državne samouprave, Šandora Matorica, predsjednika šeljinske Hrvatske samouprave, Borbalu Šajić, načelnicu sela Starina, te saborskog zastupnika Josipa Đakića koji je ujedno i otvorio cjelovečernji program. Preko Drave u Sopje došao je i parlamentarni zastupnik Zsolt Tiffan.

Prema riječima gosp. Granjaša, zajednička je želja Hrvata s obje strane granice sačuvati i prenijeti na mlade naraštaje hrvatsku kulturnu baštinu koju čuva hrvatsko stanovništvo u osam sela na mađarskoj strani rijeke Drave. Samo u Starinu živi 90 posto hrvatskih stanovnika, čija djeca u osmogodišnjoj školi uče hrvatski jezik.

Do sada se ta manifestacija održavala zahvaljujući sponzorima i potpori Općine Sopje, a ove je godine plodom urodilo zajedničko javljanje Općine Sopje i sela Starina na natječaj prekogranične suradnje IPA programa Europske Unije. Od dobivenih 65.000 eura 14.000 eura namijenjeno je upravo za troškove održavanja Dravskog proljeća, a 51.000 eura za prostorije KUD-a „Podravac“. Projekt je izradila VIDRA, Agencija za regionalni razvoj Virovitičko-podravске županije.

U gotovo dvosatnom programu nastupili su KUD-ovi iz Sopja, Suhopolja, Sikirevaca, Čaćinaca, Starih Mikanovaca koji su pokazali bogatu kulturnu baštinu svoga kraja, te gosti iz Mađarske, iz Martinaca, Starina, Lukovišća, Barče i Pečuha koji su predstavili zajedničku koreografiju „Podravino moja mila“ postavljenu za Državni hrvatski dan 2009. u Barči.

Nakon programa pozornicu su preuzeli i zauzeli Najbolji hrvatski tamburaši (Zlatni dukati), te je zabava nastavljena sve do sitnih sati. Uz pjesmu i ples vrijeme je brzo teklo. A kako svemu jednom dođe kraj, domaćini i gosti oprostili su se u nadi da se vide, ako prije ne, onda nagodinu u Starinu.

Vesna Velin

MEĐUGORJE – Dvadesetak vjernika iz Mišljena, Salante i Kulinja od 13. do 15. svibnja bilo je na hodočasnom putu čiji je konačni cilj bilo svetište Majke Božje u Međugorju. Ove se godine u lipnju slavi 30. godišnjica ukazanje Gospe u Međugorju. Vjernici su na svom putu zastali u Banjoj Luci gdje ih je primio biskup Franjo Komarica, boravili u Međugorju u molitvi, te na povratku kućama zastali u Mostaru.

KORČULA – Istraživačko središte „Lőrinc Szabó“ Sveučilišta u Miškolcu, Zaklada „Lőrinc Szabó“, Katedra za hungarologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Grad Korčula organizirali su Otkrivanje spomen-ploče Lőrincu Szabóu 21. svibnja 2011. u Gradskoj vijećnici u Korčuli na otoku Korčuli, (Trg Antuna i Stjepana Radića). Pokrovitelj je svečanosti bio Iván Gábor, veleposlanik Republike Mađarske u Zagrebu. U ime domaćina skup je pozdravio i svečanost otvorio Mirko Duhović, načelnik grada Korčule, a pozdravni govor je održala Lídia Jósvali, savjetnica za kulturu Veleposlanstva Republike Mađarske u Zagrebu; Franciska Čurković-Major s Katedre za hungarologiju te Lóránt Kabdebó, voditelj Istraživačkog središta „Lőrinc Szabó“. Potom je na Obali Franje Tuđmana otkrivena spomen-ploča kraj arkade Lučke kapetanije. Lőrinc Szabó (Miškolc, 1900–Budimpešta, 1957) jedan je od najpoznatijih mađarskih pjesnika 20. stoljeća. Više je puta boravio na istočnoj obali Jadrana. Godine 1925. iz Rijeke je kao novinar izvještavao za svoj list. Godine 1932. plovio je sa suprugom i kćeri iz Sušaka do Dubrovnika. Jeseni 1934. odmarao se u Opatiji. God. 1937. još je jednom otputovao u Dubrovnik, ovaj put sa sinom. Korčula, to „čudesno lijepo mjesto“, očaralo je pjesnika, stoga je na povratku tamo proveo nekoliko dana. Tada je napisao pjesmu Razgovor s morem, a uspomena na „staru Korčulu“ pojavljuje se i u drugim njegovim pjesmama.

BUDIMPEŠTA – Zaklada Zlatko i Vesna Prica, Pečuška galerija i vizualna umjetnička radionica, Hrvatska državna samouprava i Croatica d. o. o. imaju čast pozvati Vas na otvorenje izložbe „Homage Zlatko Prica“, radovi Likovne kolonije u Taru (Hrvatska), koje će se upriličiti u subotu, 28. svibnja, s početkom u 10 sati u Galeriji Croatica (Budimpešta VI, Ul. Nagymező 68). Posjetitelje će pozdraviti predsjednik Hrvatske državne samouprave Mišo Hepp, dogradonačelnik grada Samobora Hrvoje Frankić i umirovljeni dogradonačelnik grada Pečuha dr. Jenő Újvári. Izložba je otvorena za posjetitelje do 19. lipnja.

CROATIADA HRSZÁGOS HORVÁT ÖNKORMÁNYZAT
POZIVNICA
 Hrvatska državna samouprava
 srdačno Vas poziva na
 Svečanu dodjelu nagrada
 Likovnog natječaja
 koja će biti u Pečuhu
 30. svibnja 2011. godine
 s početkom u 11⁰⁰ sati
 (Adresa: Hrvatski klub „AŠ“
 Pečuh, Esze Tamás u. 3)
PROGRAM:
1100 SVEČANO OTVORENJE
 Pozdravni govori:
 Predsjednik Odbora za OO Gabor Györfvári
 Dopredsjednica HDS-a Angela Šokac Marković
SVEČANA DODJELA NAGRADA
 Ručak (u školi)

SANTOVO – Hrvatski vrtić u Santovu u četvrtak, 2. lipnja, priređuje prigodni kulturni program koji će se održati u mjesnom domu kulture s početkom u 9 sati. Djeca triju skupina predstaviti će se kazivanjem stihova, pjesama, dječjim igrama i igrokazima na hrvatskom i mađarskom jeziku. Hrvatska osnovna škola u Santovu, već po običaju pred kraj školske godine, u četvrtak, 9. lipnja, priređuje cjelodnevni športski dan za učenike od 1. do 8. razreda.

MOHAČ – Plesačnica

Kako je već običaj svakoga prvog petka u mjesecu, KUD „Zora“, pod vodstvom Stipana Darašca, 3. lipnja priređuje plesačnicu koja će se održati u Kući „Duna“ s početkom u 20 sati. Svira Orkestar „Poklade“.

BAJA – U organizaciji Općega prosvjetnog središta i športske škole „Šugavica“ na Dolnjaku u Baji, jedne od dviju bajskih ustanova s predmetnom nastavom hrvatskoga jezika, u subotu, 11. lipnja, priređuje se Veselica na Antunovo. U okviru cjelodnevnoga programa, od 9 do 16 sati održat će se razna zabavna i športska zanimanja za djecu. S početkom u 10, 13 i 16.30 sati u dvorani broj četiri projektirat će se film Hodočašće na Bunu. U predvorju ustanove, s početkom u 16.15 sati bit će svečano otvorenje izložbe u povodu 100. obljetnice Bajske bunjevačke čitaonice. Od 14 do 16 sati na otvorenoj pozornici priređuje se prigodni kulturni program učenika, a od 16.30 do 18.45 predstavljaju se narodnosne folklorne skupine iz Baje i okolnih naselja. Osim drugih nastupaju Garska omladinska folklorna skupina, Plesna skupina Hrvatske manjinske samouprave sela Čavolja. U 19 sati pjeva Darinka Orčik iz Santova, a u 19.30 slijedi koncert Zvonka Bogdana. U 21 sat počinje plesačnica Plesnoga kruga „Šugavica“ uz Orkestar „Čabar“ iz Baje i Tamburaški orkestar iz Subotice.

Predstavljanje knjige „Prid svitom – saga o svitu koji nestaje“

U klupskoj prostoriji budimpeštanske Hrvatske škole u srijedu, 4. svibnja, predstavljena je knjiga „Prid svitom – saga o svitu koji nestaje“, književnika, esejista i filozofa Tomislava Žigmanova. Priredbu je organizirala Hrvatska samouprava grada Budimpešte.

Na predstavljanju knjige okupilo se nekoliko članova budimpeštanskih hrvatskih manjinskih samouprava, učenici, nastavnici i odgajatelji Hrvatske škole, među inima i predsjednik Hrvatske državne samouprave Mišo Hepp te voditelj predstavništva Hrvatske turističke zajednice Marin Skenderović.

O izdanju su govorili povjesničar Dinko Šokčević i autor Tomislav Žigmanov, a predstavljanje je bilo dopunjeno ulomcima u interpretaciji autora. U knjizi „Prid svitom – saga o svitu koji nestaje“ putem deset monologa – Sudbine su iste u žene Kriste, Od muke jeca bogata Veca, Kako triba sprema udovica Ema, Smračivanje u Janje, Škapulir nade u virne Mande, Nije smio babo Mijo, Opet su njive u starog Sive, Sve arende u sluge Ente, Svitanje u Vranje, Molitava rose u staroga Jose – i jednog završnog dijaloga – O čemu, o kome Lozika i Tome – predstavlja se svijet bunjevačkih Hrvata na prostorima Panonije. Glavni su likovi pet žena i pet muškaraca. Ljudi su to s margine društvenog života, čije su sudbine natopljene tragičnim činjenicama, osobe koje pred javnosti nisu mogle svjedočiti svoje živote. „Na taj način sam pokušao na jednom simboličkome planu prikazati neke karakterne crte toga svijeta, tih ljudi. Prije svega određenu vrstu zatvorenosti, isključivosti iz izvjesnih procesa te nespemnosti da u formi dijaloga susretne sa drugima“ – reče Žigmanov.

Priče su to o tradicionalnom životu na vojvodanskim salašima, koji nije toliko nagrižen, brojne obitelji odane zemlji, o ljubavima, tuzi i nostalgiji. Pripovijest o herojskim, velikim ljudima koji svjedoče na određeni način svoje izdržavanje u danim okvirima, koji je mahom bio nametnut, a ne izabran. Knjiga je pisana bunjevačkom ikavicom koja, kako reče Žigmanov, sve više i više se gubi te bori bitku jer je sve manje govornika. Mozaik bunjevačke sage o svijetu koji danas nestaje, koji je izložen tendencijama globalizacije i integracije,

Anica Petreš Németh i Tomislav Žigmanov

pa ljudi s toga prostora postupno se asimiliraju.

Dvije godine nakon izlaženja, u prostorijama Društva hrvatskih književnika uručena je nagrada „Fra Lucijan Kordić“ Tomislavu Žigmanovu, za njegovu knjigu Prid svitom – saga o svitu koji nestaje. Riječ je o nagradi koju dodjeljuju Društva hrvatskih književnika iz Zagreba i ZIRAL – Zajednica izdanja „Ranjeni labud“ iz Mostara za najbolje književno djelo, objavljeno u razdoblju od 1. rujna 2006. do 1. rujna 2010, koje za temu ima život Hrvata izvan domovine.

Pri kraju predstavljanja predsjednica Hrvatske samouprave grada Budimpešte Anica Petreš Németh predala je darove književniku Tomislavu Žigmanovu, knjige koje je objelodanila narečena samouprava. Nakon toga ljubitelji književnosti mogli su kupiti predstavljenu knjigu.

Kristina Goher

SANTOVO – Prigodni kulturni program

Hrvatska osnovna škola u Santovu u srijedu, 11. svibnja, već po ustaljenom običaju, priredila je svečani kulturni program u povodu završetka školske godine. Učenici od 1. do 8. razreda predstavili su se prigodnim recitacijama, pjesmama, plesovima, igrokazima i glazbom na hrvatskom, mađarskom i njemačkom jeziku. Domalo dvosatni program održan je u mjesnom domu kulture gdje se okupio velik broj roditelja, baka, djedova i drugih mještana.

Izradila: Dijana Kovačić
iz Fičehaza

ZAGREB – U Osnovnoj školi Ante Kovačića, s kojom budimpeštanski HOŠIG ima dugogodišnje prijateljske veze, od 6. do 8. svibnja boravili su učenici 8. razreda budimpeštanske škole te nekoliko učenika nultog razreda. Domaćini su im organizirali niz zanimljivih sadržaja, donosi Radio Pečuh.

BUDIMPEŠTA, PEČUH – Oproštajna svečanost u budimpeštanskoj Hrvatskoj školi priređuje se u četvrtak, 9. lipnja, s početkom u 17 sati u predvorju ustanove, a u pečuškoj Hrvatskoj školi u petak, 10. lipnja, s početkom u 13 sati. U Budimpešti od školskih klupa oprašta se dvanaest učenika, razrednica je Žuža Molnar, u Pečuhu dvadeset učenika, razrednica je Mara Vujkov.

Zrinski kadeti na Danima Međimurske županije

Povijesna postrojba Zrinske garde iz Čakovca bila je uzor Civilnom društvu Zrinskih kadeta u Keresturu. Garda iz Čakovca svesrdno je pomogla keresturskoj postrojbi, prihvatila se voditeljstva, učila ih odgovarajućem ponašanju. Ni dan-danas ih ne zaboravlja, bilo kakva priredba se organizira u Međimurju vezana za povijest te velikaške obitelji, pozove i svoje „nećake”. Tako su kadeti sa zapovjednikom Karlom Kővágyóom sudjelovali na Danima Međimurske županije, gdje su se postrojili s velikim postrojbama iz raznih krajeva.

U povodu 75. obljetnice rođenja (Martinci, 1936) i 35. obljetnice smrti (Budimpešta, 1976) pjesnika Josipa Gujaša Đuretina, učenici martinačke osnovne škole likovnim iskazom dočaravaju doživljaj Đuretinova pjesništva. Donosimo nekoliko crteža.

Réka Keszthelyi, 6. r.:
Hod na bučuru u Križevce

Dzsenifer Gracsek, 6. r.: *Govorenje u jednini*

Gordana Solga, 8. r.: *Rana jesen u Martincima*

Tamburaši u Baji

U okviru tradicionalne svečanosti Svetog Ivana Nepomuka, u subotu, 14. svibnja, u Baji je priređen prigodni kulturni program. Na otvorenoj pozornici, postavljenoj na Trgu Svetog Trojstva, osim drugih nastupio je i veliki tamburaški orkestar Osnovne i umjetničke škole „Danubia” iz Baje (na slici), među ostalima s članovima santovačke skupine, s učenicima Hrvatske osnovne škole, a pod vodstvom učitelja tambure Attila Csuraia.

Baja

Proslavljen drugi rođendan

Na plesačnici kojom je 6. svibnja ove godine proslavljena druga obljetnica postojanja Plesnoga kruga „Šugavica” na Dolnjaku u Baji, koji djeluje od svibnja 2009. godine, okupilo se tristo tina članova i gostiju – reče nam kratko voditelj Kruga Jozo Sigečan. U športskoj dvorani Općega prosvjetnog središta i športske škole „Šugavica” na Dolnjaku tijekom večeri goste su zabavljali Orkestar „Vizin” iz Pečuha, KUD „Veseli Santovčani” i solistica Darinka Orčik. Članovi Plesnoga kruga i ljubitelji narodnih plesova i pjesama okupljaju se na Dolnjaku redovito svakog petka od 18 sati, a mjesečno priređuju i veliku plesačnicu na koju pozivaju goste koji im podučavaju južnoslavenske (hrvatske, makedonske i srpske) plesove i pjesme. Petkom se zna okupiti preko osamdeset, a na mjesečnim velikim plesačnicama i preko sto ljudi. Do ljeta će imati još dva okupljanja, prvo 3. lipnja kada će im gost biti Kristifor Brcan, koreograf KUD-a „Banat” iz Deske, te 11. lipnja na Antunovo.

S. B.

ALJMAŠ – U suorganizaciji Hrvatske manjinske samouprave i Bunjevačkog Divan kluba, u nedjelju, 12. lipnja, u Aljmašu se priređuje već tradicionalni Spomen-dan Ante Evetovića Mirosljuba i obilježavanje 17. godišnjice zbratimljenja Aljmaša i Bizovca. Kako nam reče predsjednica Hrvatske manjinske samouprave grada Aljmaša Valerija Petrekanić Kosz, ovogodišnja će se priredba održati u suradnji s mjesnom Njemačkom samoupravom. U mjesnome Prosvjetnom središtu s početkom u 14.30 sati priređuje se prigodni kulturni program u kojem nastupaju KUD „Kolo” iz Tompe, KUD „Zora” iz Aljmaša, Pjevački zbor umirovljenika „Őszikék”, učenici Osnovne škole Mihály Vörösmarty, polaznici vrtića i učenici Gimnazije Jánosa Hunyadia, te njemačke skupine iz Bikića, Čikerije i Kunbaje. Trojezično misno slavlje u 18 sati predvodi msgr. dr. Andrija Kopilović iz Subotice, a uljepšat će ga članovi domaćih i gostujućih skupina u izvornoj narodnoj nošnji. U 19 sati upriličit će se mala svečanost i polaganje vijenca kod poprsja Ante Evetovića Mirosljuba. Program završava hrvatskim balom koji će se prirediti u Gostionici «Sárga csikó» s početkom u 20 sati, a goste će zabavljati Orkestar „Bačka” iz Gare. Ulaznice za bal – bez večere 1000 Ft, s večerom 2200 Ft – u pretprodaji na telefonu 70/388-7198 ili 30/416-6563.

Baja

Otvorena Bačka palača kulture u Baji

Kako smo prije već najavili, pošto je lijepo obnovljena stara povijesna zgrada, 6. svibnja svečano je otvorena Bačka palača kulture u Baji, smještena na uglu Trga Svetog Trojstva i Ulice Szabadság. S glavnim ulazom s Trga, a s prekrasnim pročeljem u ulici Szabadság (na slici), zgrada će nadomjestiti stari nedostatak. Naime od svibnja u službi kulture na raspolaganju stoji komorna dvorana koja može primiti 170 osoba, uz to ima i velik izložbeni prostor. Bačka palača kulture ostvarena je vlastitim sredstvima gradske samouprave i potporom EGT/Norveškog mehanizma financiranja. Komorna dvorana bit će pogodna za kazališne predstave, koncerte, prozna predavanja, konferencije i vjenčanja. Pet malih prostorija na katu služit će za umjetničke obrazovne djelatnosti.

S. B.

Družili se Slaveni u Bókayevu vrtu

Prije četiri godine uza zajednički poticaj bugarske, hrvatske, slovačke i slovenske manjinske samouprave budimpeštanskog XVIII. okruga ostvarena je priredba naslova „Slaveni s juga”. Tradicija je nastavljena budući da u subotu, 21. svibnja, u Bókayevu vrtu ponovno su se družili pripadnici narečenih zajednica te njihovi simpatizeri većinskoga naroda. Na priredbi je nazočio i donačelnik samouprave XVIII. okruga g. László Kucsár. Ispred šatora su se kuhali i pekli kulinarski specijaliteti bugarske, hrvatske, slovačke i slovenske narodnosti, koje su domaćini, uz rakiju i kapljicu vina, svesrdno nudili gostima. Na pozornici su pjesmom, plesom i glazbom publiku zabavljale folklorne skupine. Hrvatsku je zajednicu zastupala budimpeštanska Hrvatska izvorna plesna skupina sa splotom bunjevačkih plesova; koreografkinja je Dora Ispanović. Uz tamburašku pratnju tukuljskog sastava „Prekovic” folkloristi su prvi put izveli najnoviju koreografiju, s kojom potkraj svibnja gostuju u Velikoj. Tukuljci su i nakon nastupa zaszvirali, pa se druženje nastavilo do kasnih popodnevni sati.

K. G.

Hrabro se odlučili za ples i humanitarna djela

Petriba ima svega 400 žitelja i već od 1975. g. ne djeluje u njoj osnovna škola, a prije nekoliko godina zatvoren je i dječji vrtić, no neki žitelji ipak pokušavaju čuvati svoj hrvatski identitet raznim kulturnim sadržajima.

Pjevački zbor s malim stankama uvijek se sastajao, nastupao, ali otkada je utemeljeno Kulturno-umjetničko društvo „Petripske ružice“, mala skupina od 15 članova je aktivna. Članovi zbora sada već redovito nastupaju. Kulturno društvo nije zastalo u napredovanju, u ožujku su započeli učiti i narodne plesove. Tjedno jedanput održavaju se probe, a stručna je voditeljica plesača Gordana Gujaš.

Plesna proba

Posjet Domu za starije i nemoćne

Poticatelj učenja plesa bio je član zbora Lajoš Jakopanec:

– Ti kolik vu našem kraju sigde sam popevlu, nega fñogo plesne grupe. Poznaval sam Gordanu pak sam je prosil kak i nas vuči plesate. Jempot je došla pak smo se spominjali, vidla je kaj mi hoćemo, pak smo se hapili. Mi već imamo 50 let, sam 4-5 mladih z nami plešejo. Neje lefko njis skupite, već dogo ne škole pak deca ne znaju kaj je to, kaj očemo. Mi očemo sam hrvatske plesove vučiti, to nam je tre, mi smo Hrvate pak se štimamo zotem. Da smo bili vu Hrvatskem vu Ivanovcu, onda smo tam popevale pak so nam kazali kaj bole kajkavske popevle od njis. To nam je bilo jako lepo, ve očemo i plesove naščite – kazao je g. Jakopanec pred početak probe.

Tünde Szeker, voditeljica kulturnoga društva, sretna je da i među umirovljenicima ima volje za plesom, no ona želi da se i mladi uključe. Inače gđa Szeker je Mađarica, ali useljenjem u Petribu zavoľjela je hrvatsku kulturu i nastoji da je što bolje upozna. Uskoro će u mjestu pokrenuti i učenje hrvatskoga jezika, i ona bi svakako željela učiti.

Načelnik mjesta Tamaš Trojko podupire pobudu, mjesna samouprava čak je iz svog proračuna odvojila 200 tisuća za podupiranje plesa, te je potpomogla i izradbu čizama.

Osim plesova ova je družina na pozornicu postavila i nekoliko scenskih igara, zasada još na mađarskome jeziku, ali svakako razmišlja ju i o kraćim hrvatskim predstavama.

Humanitarno djelovanje Petripskih ružica

Prigodom Majčina dana članovi kulturnoga društva posjetili su Dom za starije i nemoćne u Letinji, nabrali cvijeće za svaku ženu, ispekli kolače i pripremili se programom. U tom domu ima tridesetak starijih osoba s hrvatskim podrijetlom, koji su sa suzama u očima slušali hrvatske popijevke, a koji su mogli, pjevali su s petripskim zborom. Bilo je i podosta znanaca s kojima su porazgovarali, i to je bila golema radost za stanare doma. G. Szeker je obećala da će ih i drugi put posjetiti, te da će slične pothvate provoditi i u drugima.

Beta

Nakon nastupa

„Dijete i estetski izričaji“

ZADAR – „Dijete i estetski izričaji“ naziv je međunarodnoga znanstveno-stručnoga skupa održanog 13–14. svibnja u Novom kampusu Sveučilišta u Zadru. Organizator je skupa bio Odjel za izobrazbu učitelja i odgojitelja spomenutog Sveučilišta, a suorganizatori Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj, Pädagogische Hochschule Eisenstadt, Odsjek za kroatistiku i slavistiku Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu, te zadarsko Kazalište lutaka. Sudionike skupa pozdravili su pročelnik Odjela za izobrazbu učitelja i odgojitelja doc. dr. sc. Robert Bacalja te prorektor za znanost i razvoj dr. sc. Vladimir Skračić. Sudionici su promišljali o tome kako djetetu približiti umjetnost i preko nje pokazati mu život. Skupu je nazočio ravnatelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj mr. sc. Stjepan Blažetin koji je održao i predavanje na temu dječje književnosti Hrvata u Mađarskoj. Osim brojnih izlaganja u sklopu skupa ustrojene su i radionice, a sudionici su pogledali i predstavu tamošnjega Kazališta lutaka, te posjetili zadarske muzeje.

GARA – Natjecanje dvoprega i Dan sela

U nedjelju, 12. lipnja, u Gari se priređuje VI. natjecanje dvoprega i Dan sela. Prijepodne između 9 i 11.30 sati održava se natjecanje dvoprega za Kup Bačke, a popodne od 14 do 16 za Kup Gare. U 18.30 sati nastupa „Defekt Duó“, a od 19 sati okupljene će zabavljati sastav „Pöölö“.

BAJA –Na sjednici održanoj 18. svibnja u prostorijama županijskog Doma narodnosti u Baji, Kuratorij Narodnosne zaklade Bačko-kiškunske županije putem natječaja dodijelio je sredstva za podupiranje narodnosnih samouprava, udruga, kulturno-umjetničkih društava i ustanova koje djeluju na području županije. Kako saznajemo, Kuratorij je kao i svake godine donio odluku o raspodjeli skromnih sredstava, konkretno 1 415 000 forinti za sufinanciranje narodnosnih jezičnih i folklornih tabora, priredaba, te za nabavu i obnovu narodne nošnje i glazbala, podupirući sveukupno 44 natjecatelja, među njima i devet hrvatskih: Čavolj, Dušnok, Hrvatska škola Santovo, Baćino, Aljmaš, Kaćmar, Kalača, Gara i Opći prosvjetni centar na Vancagi. Najveća potpora po natjecatelju dodijeljena je u iznosu 50 000 forinti, a natjecateljima hrvatske zajednice dodijeljena su sredstva za podupiranje priredaba i nabavu te obnovu narodne nošnje.

Country JAMBOREE

PROGRAMI:

3. JUNI, PETAK 16.00
CAPITO COUNTRY BAND (SAMBOTE)
JUST FOR FUN LINEDANCE
TEXAS RIDERS (AUSTRIJA)
LUCKY BULLS LINEDANCE

4. JUNI, SUBOTA 15.00
LESLIE MCKLASKY COUNTRY
PETRUSKA ANDRÁS
TÁNCOLÓ TALPAK LINEDANCE
SIR REBELS LINEDANCE

NOVI BOJTORJÁN
CSÁMPAI COUNTRY ROAD LINEDANCE
TEXAS STUFF
BLACK RIDERS (IRSKI COUNTRY)
BIG FAT CHUBBY & THE SWAMP BUSTERS

PEAR BAND (KANADA)
100 FOLK CELSIUS
GAMBLES LINEDANCE
BLUE BIRDS COUNTRY BAND

4. JUNI, SUBOTA 10.00
NIMŠKI MIŠANI ZBOR –PORNOVA
TAMBURAŠKI SASTAV IZ NARDE
JAČKARNI ZBOR ROZMARIN – GORNJI ČETAR
HKD ČETARCI –GORNJI ČETAR
NIMŠKA PLESNA GRUPA –KERESTES

GLAVNI POKROVITELJ PRIREDBE:
JÁNOS BRÓDY

3.–4. JUNI 2011.
PRVI UGARSKI COUNTRY DŽEMBORI
U GORNJEM ČETARU

Á RENDEZVÉNY TÁMOGATÓI:
Coca-Cola, vasnépe, mtv, WILLAGO VILLAGE BOWLING & COUNTRY CLUB, S24TV, FILSÉLSÉGI KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA, SZOMBATHELYI KISTÉRSÉG, RADIO 97.1

GPS: 47°12'14"N, 16°26'26"E

Međunarodni nogometni turnir vatrogasaca

Prvi vatrogasni turnir u malom nogometu

Obilježavajući Mjesec zaštite od požara, radi što bolje suradnje i jačanja prijateljskih odnosa, članovi DVD-a Kotoriba u subotu, 21. svibnja, organizirali su 1. vatrogasni turnir u malom nogometu, koji je odigran u subotu u školskoj športskoj dvorani, a prijavilo se osam vatrogasnih momčadi: iz Donjeg Vidovca, Donje Dubrave, Svete Marije, Hrvatskih autocesta, Kerestura i domaćina Kotoribe. Nakon razigravanja po skupinama, u utakmici za treće mjesto sastali su se Kotoriba 1 i Donji Vidovec. Kotoripčani su slavili pobjedu s rezultatom 3 : 2. Mjesto u završnici izborile su momčadi iz Svete Marije i Kerestura. U zanimljivoj utakmici i s puno golova slavili su vatrogasci Svete Marije s pobjedom od 7 : 4, i tako postali prvi pobjednici turnira.

Svi su sudionici od organizatora dobili zahvalnice, a najboljim momčadima uručeni su pehari. Za najboljeg igrača turnira proglašen je Keresturac Jura Kovač, najbolji strijelac bio je Josip Bošnjak iz Svete Marije, a nagradu za najboljega golmana primio je Ivan Friščić iz Donjeg Vidovca. Na otvorenju turnira vatrogasne, ovaj put nogometne momčadi, pozdravili su Ljubomir Grgec, načelnik Općine Kotoriba i predsjednik DVD-a Kotoriba Gabrijel Friščić. – Ovim turnirom želimo dokazati da smo vješti i brzi i u baratanju loptom kao i na vatrogasnim poligonima i vježbama – istaknuo je Friščić. Najavljeno je da će ovaj turnir postati tradicionalan.

Mladen Grubić

Predstavljamo se...

Samostalno veče KUD-a Baranje

Mjesto : Pécsi Harmadik színház

Datum 31. svibanj i 1 lipanj 2011

19:00

